

Πρόλογος Μπαγάκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Σχολείου

ΜΕΤΑΚΛΙΤΟ

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΚΟΥΣΤΟΥΡΑΚΗΣ
και
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

**Συγκριτική προσέγγιση της αξιολόγησης στην Τριτοβάθμια
Εκπαίδευση: Η περίπτωση του Ελληνικού Ανοικτού
Πανεπιστημίου και του Πανεπιστημίου Πατρών**

1. Εισαγωγή

Το ζήτημα της «αξιολόγησης» απασχόλησε έντονα την επιστημονική κοινότητα, την πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και τους διάφορους εκπαιδευτικούς φορείς κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και εξακολουθεί, ακόμη και σήμερα, να βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος.

Η συζήτηση για τα θέματα της αξιολόγησης εντοπίζεται κυρίως, είτε σε γενικότερου ή ειδικότερου περιεχομένου θεωρητικά προβλήματα είτε στην προσπάθεια και τις προοπτικές αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου και του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Το ζήτημα της αξιολόγησης στο επίπεδο της ελληνικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αντίθετα δεν έχει απασχολήσει σε μεγάλο βαθμό τους ερευνητές.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται ακριβώς η συγκριτική προσέγγιση του ζητήματος της αξιολόγησης μεταξύ των Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.), ως τριτοβάθμιου ιδρύματος με στόχο την παροχή σπουδών από απόσταση, και του Πανεπιστημίου Πατρών (Π.Π.), στο οποίο κατά τα τελευταία ακαδημαϊκά έτη γίνεται προσπάθεια εφαρμογής ενός συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης.

2. Μέθοδοι και στρατηγικές αξιολόγησης

Δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των ερευνητών ως προς τον προσδιορισμό της έννοιας «αξιολόγηση», αν και οι περισσότεροι συμφωνούν ότι πρόκειται για μια διαδικασία που αποσκοπεί στον προσδιορισμό του βαθμού υλοποίησης των στόχων ενός εκπαιδευτικού

συστήματος ή των συστατικών του μερών (Κασσωτάκης, 1990· Chinarah, Miron, 1990· Δημητρόπουλος, 1991· Calder, 1995). Ως αξιολόγηση μπορούμε να ορίσουμε τη συλλογή, την ανάλυση και την ερμηνεία πληροφοριών για οποιαδήποτε πλευρά ενός προγράμματος εκπαίδευσης-κατάρτισης, με στόχο τη διαπίστωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητάς του ή την εκτίμηση οποιωνδήποτε άλλων παραμέτρων που σχετίζονται με την εφαρμογή του (Rowntree, 1998).

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορούν να αξιοποιηθούν για την περιγραφή, την κριτική και τη βελτίωση του συστήματος «διδασκαλία-μάθηση» σε κάθε επίπεδο λειτουργίας του (Chinarah, Miron, 1990· Κασσωτάκης, 1990· Πασιαρδής, 1996· Holmberg, 1999).

Οι λόγοι για τους οποίους γίνεται αξιολόγηση είναι διοικητικοί, παιδαγωγικοί και κοινωνικοοικονομικοί (Μακράκης, 1998· Rowntree, 1998).

Η αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών, που παρέχονται από ένα τριτοβάθμιο ίδρυμα, συνήθως αφορά την αξιολόγηση των μαθημάτων και την αξιολόγηση της πρόοδου των φοιτητών. Η αξιολόγηση ανάλογα με το χρόνο διενέργειάς της, σε σχέση με τη χρονική διάρκεια υλοποίησης ενός προγράμματος σπουδών, διακρίνεται σε διαμορφωτική (*formative*) και τελική-συνολική (*summative*) (Scriven, 1967).

Η διαμορφωτική αξιολόγηση βοηθά στη διαμόρφωση του προγράμματος, με την εξαγωγή συμπερασμάτων κατά τη διάρκεια που αυτό εκτελείται. Στόχος της είναι να κάνει τη διδασκαλία πιο αποτελεσματική, μέσα από τον επηρεασμό, την τροποποίηση και, αν χρειαστεί, τη ριζική αλλαγή της παρουσίασης των μαθημάτων και των διαδικασιών σπουδών. Πρόκειται για μια προσέγγιση επικεντρωμένη στο φοιτητή (*learner centered approach*), καθώς μέσα από αυτή εξετάζονται κυρίως εάν (Mace, 1976):

- οι έννοιες και τα περιεχόμενα των γνωστικών αντικειμένων, που διδάσκονται, είναι επαρκώς προσβάσιμα και κατανοητά από τους διδασκομένους,
- οι ασκήσεις και το υπόλοιπο βοηθητικό-υποστηρικτικό υλικό αποσκοπεί στο να βοηθήσει πραγματικά τους φοιτητές στη διαδικασία της μάθησης,
- εκπληρώνονται και σε ποιο βαθμό οι στόχοι των φοιτητών, καθώς και οι προσδοκίες τους από την παρακολούθηση του προγράμματος.

Η διαμορφωτική αξιολόγηση στην περίπτωση των φοιτητών ενός ιδρύματος Ανοιχτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης είναι αναγκαία και γίνεται κυρίως για δύο λόγους:

- α. παρέχει ανατροφοδότηση με στόχο τη βελτίωση των αδυναμιών τους και
- β. τους προετοιμάζει για τις τελικές εξετάσεις.

Η τελική-συνολική αξιολόγηση γίνεται, όταν το πρόγραμμα σπουδών ολοκληρωθεί και αποσκοπεί στην ακριβή περιγραφή του. Επικεντρώνεται στα χαρακτηριστικά και την αποτελεσματικότητά του. Το είδος αυτό της αξιολόγησης, εκτός των άλλων, είναι χρήσιμο στους μελλοντικούς φοιτητές του ίδιου προγράμματος (Holmberg, 1999).

Οι στρατηγικές αξιολόγησης διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες (Thorpe, 1988· Calder,

1995· Holmberg, 1999):

α. Παραδοσιακή (traditional evaluation): Επιδιώκεται η εκτίμηση του βαθμού πραγματοποίησης κάποιων εξειδικευμένων και εκ των προτέρων προσδιορισμένων στόχων του προγράμματος με κυρίαρχη προσέγγιση την ποσοτική.

β. Διευκρινιστική – διαφωτιστική (illuminative evaluation): Επιχειρείται να δοθεί απάντηση στο βασικό ερώτημα, πώς αντιλαμβάνεται ο φοιτητής τα όσα συμβαίνουν κατά τη διάρκεια της εξέλιξης του συγκεκριμένου προγράμματος. Η προσέγγιση στη στρατηγική αυτή είναι ποιοτική, χωρίς να γίνεται στατιστική επεξεργασία του ερευνητικού υλικού.

γ. Συνδυασμένη αξιολόγηση (combined strategy evaluation): Υιοθετούνται και χρησιμοποιούνται εκλεκτικά οπτικές και από τις δύο προηγούμενες στρατηγικές με ποσοτικές και ποιοτικές θεωρήσεις.

Κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης των διάφορων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και για τη συλλογή των ερευνητικών δεδομένων, χρησιμοποιούνται, κατά τεκμήριο, αυτόνομα ή συνδυαστικά τα εξής μέσα (Thorpe, 1988· Calder, 1995):

- Η κριτική θεώρηση της τεκμηρίωσης του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Η ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας – μελέτες περίπτωσης.
- Η ανασκόπηση συνηθισμένων/καθημερινών καταγραφών και στατιστικών δεδομένων.
- Η ανασκόπηση των βαθμολογικών αποτελεσμάτων των επιδόσεων των φοιτητών.
- Η παρατήρηση.
- Οι άτυπες/ελεύθερες συζητήσεις σε διάφορους χώρους.
- Οι συνεντεύξεις.
- Οι ομάδες συζητήσεων – εργαστηριακές ομάδες – ομάδες σε σεμινάρια.
- Τα ερωτηματολόγια.

Στην παρούσα εργασία, τα ερευνητικά ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι τα ακόλουθα:

- Σε ποιους τομείς/άξονες της λειτουργίας των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων, που εξετάζουμε, πραγματοποιείται σήμερα αξιολόγηση;
- Με ποιους τρόπους, με ποιες μεθόδους και με ποιες στρατηγικές συλλέγονται τα ερευνητικά δεδομένα;
- Με ποιον τρόπο αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της διενεργούμενης αξιολόγησης;

Για την προσέγγιση του θέματος της έρευνάς μας θα χρησιμοποιήσουμε τη «συγκριτική» μέθοδο. Εδώ, οι συγκρίσεις εντοπίζονται σε αντίστοιχες και συγγενικές όψεις – καταστάσεις της ελληνικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που παρουσιάζει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον για την επιστημονική κοινότητα (Ραϊνοία, 1985). Κι αυτό επειδή στην περίπτωση του Ε.Α.Π. η αξιολόγηση αποτελεί θεσμικά κατοχυρωμένη διαδικασία, απαραίτητη για την εξέλιξή του και την ανάπτυξή του. Στην περίπτωση του Π.Π. η αξιολόγηση προβάλλεται ως στοιχείο πρωτοτυπίας και πρωτοπορίας στο πλαίσιο της παραδοσιακής

ελληνικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Από τη συγκριτική προσέγγιση του ζητήματος της αξιολόγησης στα συγκεκριμένα ιδρύματα θα επιχειρηθεί η ανεύρεση και η ανάλυση των σχέσεων που υφίστανται μεταξύ τους ως προς τον εξεταζόμενο θεσμό (Schriewer, 1989).

3. Η αξιολόγηση στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και στο Πανεπιστήμιο Πατρών – Συγκριτική προσέγγιση

3.1. Τομείς/άξονες αξιολόγησης

Η αξιολόγηση στο Ε.Α.Π. εντοπίζεται σε τρία επίπεδα: α) Σε αυτό της αποτίμησης των επιδόσεων και της προόδου των φοιτητών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, β) στην ποιότητα του εκπαιδευτικού-διδακτικού υλικού και γ) στην εκτίμηση τόσο του βαθμού υλοποίησης των στόχων, όσο και του τρόπου λειτουργίας του τριτοβάθμιου ιδρύματος Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης σε ειδικότερους τομείς, όπως: διδακτικό έργο, εκπαιδευτική μεθοδολογία και διοικητικές υπηρεσίες.

Με βάση τον ιδρυτικό νόμο 2552/97 του Ε.Α.Π. και με απόφαση της Σύγκλητου συγκροτείται η Μονάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης, με στόχο τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Βασικά καθήκοντα της μονάδας αυτής είναι:

- α. η δημιουργία στατιστικών δεδομένων των επιδόσεων των φοιτητών σε κάθε φάση της αξιολόγησής τους,
- β. η δημιουργία στατιστικών στοιχείων για τις συνθήκες εκπαίδευσης (αναλογία φοιτητών-διδασκόντων, συμμετοχή φοιτητών στις ομαδικές συμβουλευτικές συναντήσεις, γεωγραφική διασπορά φοιτητών κ.λπ.),
- γ. η δημιουργία στατιστικών στοιχείων για το εκπαιδευτικό υλικό (χρονικό διάστημα συγγραφής, ομάδες εργασίας, κόστος κ.λπ.),
- δ. η καταγραφή, ανάλυση και σύγκριση δεδομένων από αντίστοιχα πανεπιστήμια του εξωτερικού,
- ε. η αξιολόγηση με ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις του εκπαιδευτικού υλικού,
- στ. η αξιολόγηση με ποιοτικές και ποσοτικές προσεγγίσεις των χρησιμοποιούμενων εκπαιδευτικών μεθόδων,
- ζ. η διερεύνηση της αγοράς εργασίας για την απασχόληση των αποφοίτων και
- η. η συσχέτιση των προηγούμενων (α-ζ) στοιχείων και η υποβολή προτάσεων προς τη Σύγκλητο για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Τέλος, στα καθήκοντα της Μονάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης του Ε.Α.Π. συμπεριλαμβάνεται η αξιολόγηση:

- του εκπαιδευτικού-διδακτικού έργου και
- των παρεχόμενων διοικητικών υπηρεσιών προς τους φοιτητές.

Η αξιολόγηση στο Ε.Α.Π. διενεργείται σε δύο στάδια: α) σε αυτό που εκτυλίσσεται

κατά τη διάρκεια των μαθημάτων (διαμορφωτική αξιολόγηση) και β) σε αυτό κατά την ολοκλήρωση των σπουδών σε συγκεκριμένο μάθημα (τελική-συνολική αξιολόγηση).

Στην περίπτωση του Π.Π. από το ακαδημαϊκό έτος 1997-98 μέχρι σήμερα, επιχειρείται η πιλοτική εφαρμογή συστήματος αξιολόγησης, επικεντρωμένου κυρίως σε ζητήματα που αφορούν το διδάσκοντα και τα προσφερόμενα εκπαιδευτικά συγγράμματα.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι στο νόμο 1268/82 υπήρχε πρόβλεψη για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου από τους φοιτητές, με στόχο τη συνεκτίμηση των δεδομένων της αξιολόγησης αυτής στην εξέλιξη του διδάσκοντα. Μάλιστα, όπως αναφέρεται στο συγκεκριμένο νόμο, θα ακολουθούσε προεδρικό διάταγμα που θα καθόριζε τον τύπο του ερωτηματολογίου και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων. Όμως, καμιά σχετική παρέμβαση δεν έγινε από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας. Συνεπώς, η αξιολόγηση που εφαρμόζεται από το Π.Π. είναι άτυπη – μη νομοθετημένη. Αφορμή για τη διενέργειά της απετέλεσε πόρισμα ειδικής επιτροπής, που συστήθηκε με βάση την 4294/9-12-94 απόφαση του Πρύτανη του Π.Π., για να μελετήσει την αναβάθμιση της εκπαίδευσης στο συγκεκριμένο ίδρυμα. Τα κυριότερα προβλήματα που εντόπισε η επιτροπή αυτή ήταν (ως ένα βαθμό): η διδασκαλία κακής ποιότητας, η προσφορά μαθημάτων προσαρμοσμένων περισσότερο στις ανάγκες των διδασκόντων και όχι των διδασκομένων, η μικρή προσέλευση φοιτητών στα μαθήματα, η έξαρση κρουσμάτων αντιγραφής ή άλλης μορφής απάτης στις εξετάσεις. Για την αντιμετώπισή τους η επιτροπή πρότεινε στη Σύγκλητο: τη διενέργεια αξιολόγησης του διδακτικού έργου με χρήση ερωτηματολογίων στηριζόμενη στα διεθνή ακαδημαϊκά πρότυπα, το συνυπολογισμό των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης στις κρίσεις των διδασκόντων και την ίδρυση ειδικής ακαδημαϊκής μονάδας για την παρακολούθηση της εκπαίδευσης στο πανεπιστήμιο.

Τόσο στο Ε.Α.Π. όσο και στο Π.Π. η αξιολόγηση είναι εσωτερική. Επιπλέον, οι κοινότομεις όπου επικεντρώνεται η αξιολόγηση και στα δύο ιδρύματα είναι: α) τα υλικά μαθήσης, β) οι διδάσκοντες και γ) οι διδασκόμενοι. Πιο αναλυτικά:

- α. Στο Π.Π. η αξιολόγηση είναι τελική. Στο Ε.Α.Π. είναι θεσμοθετημένη και η διαμορφωτική. Μάλιστα στο Ε.Α.Π., το εκπαιδευτικό υλικό παράγεται από το Εργαστήριο Εκπαιδευτικού Υλικού και Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας με καθορισμένες προδιαγραφές και συνεργατικές διαδικασίες πολλών παραγόντων, ενώ ελέγχεται ως προς την ποιική-διδακτική του αξία από τη Μονάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης. Στο Π.Π. η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού έχει διαπιστωτικό και όχι υποχρεωτικό χαρακτήρα για τη βελτίωση ή αλλαγή των χρησιμοποιούμενων συγγραμμάτων. Αντίθετα, στο Ε.Α.Π. οι βελτιωτικές παρεμβάσεις στο εκπαιδευτικό υλικό είναι υποχρεωτικές εκεί όπου εντοπίζονται προβλήματα.
- β. Η αξιολόγηση του διδακτικού έργου στο Π.Π. είναι τελική, ενώ στο Ε.Α.Π. εφαρμόζεται και η διαμορφωτική.

γ. Και στα δύο ιδρύματα γίνεται αξιολόγηση των επιδόσεων των φοιτητών στα μαθήματα που παρακολουθούν. Όμως, ενώ στο Π.Π. η αξιολόγηση περιορίζεται στο τέλος των εξαμηνιαίων μαθημάτων με τις τελικές εξετάσεις (τελική αξιολόγηση), στο Ε.Α.Π. είναι θεσμοθετημένη και η διαμορφωτική αξιολόγηση (υποχρεωτικές γραπτές εργασίες κατά τη διάρκεια της ακαδημαϊκής περιόδου).

Επιπλέον στο Π.Π. δεν υφίσταται, όπως στην περίπτωση του Ε.Α.Π., αξιολόγηση των διοικητικών υπηρεσιών και της συνολικής υποστηρικτικής δομής του ιδρύματος (π.χ. γραμματεία, υπηρεσίες βιβλιοθήκης) από τους φοιτητές.

3.2. Τρόποι αξιολόγησης – Μέθοδοι συλλογής ερευνητικών δεδομένων

Και στα δύο ιδρύματα (Ε.Α.Π., Π.Π.) ακολουθείται η παραδοσιακή στρατηγική αξιολόγησης. Κοινός στόχος είναι η ερευνητική αξιοποίηση των δεδομένων με τη χρήση στατιστικών μεθόδων επεξεργασίας. Τα δεδομένα, που αφορούν το εκπαιδευτικό έργο, συλλέγονται με τη χρήση ειδικών εντύπων-ερωτηματολογίων. Ακόμα στο Ε.Α.Π., για την εκτίμηση των άλλων παραμέτρων αξιολόγησης (επιδόσεις φοιτητών, εκπαιδευτικό υλικό, συνθήκες εκπαίδευσης) χρησιμοποιούνται αυτόνομα ή συνδυαστικά και οι μέθοδοι:

- της κριτικής θεώρησης της τεκμηρίωσης των προσφερόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων,
- της ανασκόπησης συνηθισμένων/καθημερινών καταγραφών και στατιστικών δεδομένων (στοιχεία για φοιτητές, προσωπικό, βιογραφικά σημειώματα, παρουσιολόγια κ.λπ.) και
- της ανασκόπησης των βαθμολογικών αποτελεσμάτων των επιδόσεων των φοιτητών.

Στη διαδικασία της αξιολόγησης στο Ε.Α.Π., όσον αφορά το εκπαιδευτικό υλικό και το εκπαιδευτικό έργο, συμμετέχουν ενεργά τόσο οι διδάσκοντες όσο και οι διδασκόμενοι. Για το σκοπό αυτό οι φοιτητές συμπληρώνουν κατάλληλα ερωτηματολόγια. Οι διδάσκοντες συμμετέχουν τόσο με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων όσο και με τη σύνταξη εκθέσεων για τη λειτουργία του προγράμματος. Επίσης, οι τελευταίοι αξιολογούνται για την ποιότητα της ανατροφοδότησης που παρέχουν στους φοιτητές τους (σχόλια και βαθμολόγηση γραπτών εργασιών). Στην περίπτωση του Π.Π., στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού και του εκπαιδευτικού έργου συμμετέχουν μόνο οι διδασκόμενοι με τη συμπλήρωση σχετικού ερωτηματολογίου.

3.3. Αξιοποίηση αποτελεσμάτων αξιολόγησης

Η διεθνής πρακτική, που ακολουθείται σχετικά με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, αποσκοπεί στη βελτίωση των τωρινών ή των μελλοντικών προγραμμάτων σπουδών, στη βελτίωση της ομάδας που εργάζεται στα προγράμματα σπουδών και στην ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Rowntree, 1998).

Σε κάθε περίπτωση, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης στο Ε.Α.Π. χρησιμεύουν για την υποβολή προτάσεων προς τη Σύγκλητο με στόχο τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Επίσης, η έκθεση που αφορά την αξιολόγηση της επίδοσης των φοιτητών, του διδακτικού έργου, του εκπαιδευτικού υλικού και των διοικητικών υπηρεσιών λαμβάνεται υπόψη κατά τη συγκρότηση της ομάδας διδακτικού προσωπικού, κατά την αναθεώρηση του υλικού (έντυπου ή άλλης μορφής) και για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η αξιολόγηση συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη του Ε.Α.Π., αφού επιβάλλει την κατάργηση θεματικών ενοτήτων (μαθημάτων) και τη δημιουργία νέων, σύμφωνα με τις ανάγκες που προσδιορίζονται από την αγορά εργασίας.

Στο Π.Π. η αξιολόγηση αποσκοπεί στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, μέσα από την προσπάθεια βελτίωσης του διδάσκοντα.

Στην περίπτωση της αξιολόγησης τού διδακτικού έργου και στα δύο ιδρύματα, τα αποτελέσματα ανακοινώνονται στον ίδιο τον αξιολογηθέντα. Στο Π.Π. η αξιολόγηση του διδακτικού έργου αφορά μόνο τα μέλη ΔΕΠ στα υποχρεωτικά μαθήματα των διάφορων τμημάτων ή στα μαθήματα επιλογής, εφόσον αυτά αποτελούν το μοναδικό διδακτικό έργο του μέλους ΔΕΠ. Στο Ε.Α.Π. η αξιολόγηση εφαρμόζεται σε όλο το διδακτικό προσωπικό.

4. Συμπεράσματα

Το ζήτημα της αξιολόγησης έχει απασχολήσει αρκετά την ακαδημαϊκή κοινότητα και, σύμφωνα με τους ερευνητές, έχει καθοριστική σημασία για την προαγωγή των εκπαιδευτικών στόχων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Από τη συγκριτική προσέγγιση του ερευνητικού μας υλικού προκύπτει πως υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές στον τρόπο που εφαρμόζεται η αξιολόγηση στο Ε.Α.Π. και στο Π.Π. Στο πρώτο η αξιολόγηση είναι θεσμοθετημένη μέσα από τον ιδρυτικό του νόμο, ενώ στο δεύτερο λειτουργεί άτυπα, ως συνειδητή προσπάθεια της Συγκλήτου του για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου που επιτελείται σ' αυτό.

Οι πρωτεύουσες ομοιότητες περιορίζονται στην υιοθέτηση της παραδοσιακής στρατηγικής αξιολόγησης με τη χρήση στατιστικών μεθόδων επεξεργασίας, στην εκτίμηση της ποιότητας του παρεχόμενου διδακτικού έργου, στην τελική αξιολόγηση των φοιτητών και στην αρχική διαπίστωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού υλικού.

Σημαντικές διαφοροποιήσεις σχετικά με τον παράγοντα της αξιολόγησης στο πλαίσιο των ιδρυμάτων, που εξετάσαμε, εντοπίζονται:

- στο βαθμό δέσμευσής τους για την εφαρμογή αλλαγών με βάση τα ερευνητικά αποτελέσματα της αξιολόγησης,
- στο Π.Π. απουσιάζει η διαμορφωτική αξιολόγηση, η οποία στο Ε.Α.Π. εφαρμόζεται σε

- πάρα πολλά σημεία (διδακτικού έργου, διδακτικού υλικού, επίδοσης φοιτητών, παρεχόμενων υπηρεσιών),
- στο βαθμό θεσμικής παρέμβασης των οργάνων τους για τη βελτίωση του διδακτικού υλικού,
  - στη δυνατότητα κατάργησης υπαρχόντων προγραμμάτων σπουδών ή της διαμόρφωσης νέων με βάση τα αποτελέσματα της αξιολόγησης,
  - στο βαθμό διορθωτικών παρεμβάσεων αναφορικά με το παρεχόμενο διδακτικό έργο,
  - στην ποιότητα των παρεχόμενων διοικητικών υπηρεσιών και
  - στη χρήση από το Ε.Α.Π. και άλλων μεθόδων αξιολόγησης εκτός από το ερωτηματολόγιο, το οποίο για το Π.Π. αποτελεί το μοναδικό εργαλείο συλλογής δεδομένων.

Βιβλιογραφία

- Calder, J. (1995) *Programme Evaluation and Quality: A comprehensive guide to setting up an evaluation system*. Institute of Educational Technology. London: Kogan Page.
- Chinapah, V., Miron, G. (1990) Evaluating Educational Programs and Projects: Holistic and Practical Considerations». *Socioeconomic Studies*, no 15. Paris: UNESCO.
- Δημητρόπουλος, Ε. (1991) *Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης και του Εκπαιδευτικού Έργου, Μέρος Πρώτο*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Holmberg, B. (1999) *Theory and Practice of Distance Education*. London: Routledge.
- Κασσωτάκης, Μ. (1990) *Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Mace, E. (1976) «Rolling remake»: an alternative approach to course design at the Open University. *Programmed Learning and Educational Technology*, 13, 4, pp. 25-30.
- Μακράκης, Β. (1998) Αξιολόγηση Συστημάτων Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Στο Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β. Ματραλής, Χ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Θεσμοί και Λειτουργίες*, τ. Α'. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Πασιαρδής, Π. (1996) *Η αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Raivola, R. (1985) What is Comparison? Methodological and Philosophical Considerations. *Comparative Education Review*, 29, 3, pp. 362-374.
- Rowntree, D. (1998) *Exploring Open and Distance Learning*. London: Kogan Page.
- Schriewer, J. (1989) The twofold character of Comparative Education: Cross-Cultural Comparison and Externalization to World Situations. *Perspectives*, 19, 3, pp. 389-406.
- Scriven, M. (1967) The methodology of evaluation. In Tyler, R. (ed.) *Perspectives of Curriculum Evaluation*. Chicago: Rand McNally.
- Thorpe, M. (1988) *Evaluating Open and Distance Learning*. Harlow: Longman.